

Examen VWO
2009

tijdvak 1
dinsdag 26 mei
9.00 - 12.00 uur

Grieks

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 24 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 72 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 311-313

In boek 3 vinden we een vergelijkbaar optreden van Aphrodite als ze Paris te hulp komt.

- 1p **1** Leg uit dat Aphrodite in Tekst 1 een ander motief heeft voor haar hulp dan in boek 3.

Regel 315

De genitivus πέπλοιο is een vorm uit het Myceens, de genitivus φαεινοῦ een vorm uit het Ionische dialect.

- 2p **2** Leg uit hoe het komt dat deze vormen naast elkaar in Homerus' werk voorkomen. Ga bij je antwoord in op de ontstaansgeschiedenis van het epos.

Regel 325 Δηϊπύλῳ

- 1p **3** Welke opdracht krijgt hij precies? Beantwoord de vraag in het Nederlands en baseer je antwoord op het vervolg.

Regel 333 πτολίπορθος

- 1p **4** Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 330 ὁ δὲ Κύπριν) het Griekse woord waarmee dit een tegenstelling vormt.

Regel 339-342 ῥέε t/m καλέονται

In de beschrijving van de gebruiken van de goden komt een chiasme voor.

- 1p **5** Noteer het chiasme door de desbetreffende Griekse tekstelementen te citeren.

Als Aphrodite terug is op de Olympus en haar wond wordt verzorgd, krijgt ze van Zeus een advies dat lijkt op hetgeen Diomedes haar toeroept in Tekst 1, regel 348-351.

Zeus zegt tegen haar:

“Daden van oorlog te plegen, mijn kindje, is jou niet gegeven;

nee houd jij je maar bij de verruklijke daad van de liefde.

Vechten en zo zal de stormende Ares wel doen en Athene.”

- 2p **6** Leg uit dat Diomedes op twee punten zich een stuk onvriendelijker uitlaat dan Zeus. Ga bij je antwoord in op zowel de regels 348-351 als op het bovenstaande citaat.

- 2p **7** a. Schrijf regel 353 over en scandeer deze regel.
b. Verdedig de stelling dat de metriek de inhoud van deze regel onderstreept.

Regel 355 θοῦρον

In de hier beschreven situatie is dit epitheton niet functioneel.

- 1p **8** Leg dit uit en baseer je antwoord op de regels 352-358.

Illustratie

Op de illustratie zijn de hoofdpersonen uit Tekst 1 afgebeeld.

- 2p **9** Noteer de namen van de figuren die op de illustratie met de letters A, B en C zijn aangeduid. Beantwoord de vraag als volgt A = ..., B = ..., C = ...

Tekst 2

Regel 288 toen ik de kamphut verliet

- 1p **10** Leg uit hoe het kwam dat Briseïs de kamphut verliet. Baseer je antwoord op je kennis van de inhoud van de Ilias.

Regel 306 μή πρὶν

- 1p **11** Citeer het Griekse tekstelement uit het vervolg (t/m regel 313) waarmee het tijdstip dat door μή πρὶν wordt aangekondigd, expliciet wordt gemaakt.

Homerus beeldt in regel 313 de meedogenloosheid van de oorlog uit met behulp van twee stilistische middelen. Een hiervan is het epitheton ornans.

- 2p **12** Noteer de naam van het andere stilistisch middel en licht je antwoord toe.

In de regels 303-314 is sprake van verschillende emoties bij Achilles.

- 2p **13** a. Welke emotie is het duidelijkst aanwezig in de regels 303-308? Maak je keuze uit: verdriet, wanhoop, wraakzucht of wrok. Ondersteun je antwoord door een Grieks woord te citeren.

In de regels 309-314 is de emotie wraakzucht duidelijk aanwezig.

b. Citeer het Griekse tekstelement waaruit dat blijkt.

Regel 319 Νῦν δὲ σὺ μὲν

- 2p **14** a. Citeer het Griekse woord uit het voorafgaande (vanaf regel 315) waarmee Νῦν een tegenstelling vormt.
b. Citeer het Griekse tekstelement uit het vervolg (t/m regel 321 σῆ ποθῆ) waarmee σὺ een tegenstelling vormt.

Regel 323-324 t/m υἱός

Deze regels worden door H.J. de Roy van Zuydewijn als volgt vertaald:

“die nu in Fthia misschien, omfloerst door een nevel van tranen,
bitter zijn zoon mist”

De grammaticale structuur van deze vertaling verschilt van die van het Griekse origineel.

- 2p **15** Noteer twee verschillen in grammaticale structuur tussen het Griekse origineel en de vertaling. Ga bij je antwoord in op zowel het Grieks als de vertaling.

Regel 324-325 ὁ δ' t/m πολεμίζω

De 3e persoon enkelvoud ὁ δ' wordt gevolgd door de 1e persoon enkelvoud πολεμίζω. Het gebruik van de 3e persoon is in het voorafgaande voorbereid.

- 1p **16** Leg dit uit en ondersteun je antwoord door een Grieks tekstelement uit het voorafgaande te citeren.

Regel 325 ῥιγεδανῆς

Dit is de enige keer in de Ilias dat een Griek zich op deze manier uitlaat over Helena.

- 1p **17** Leg uit dat het verklaarbaar is dat dit in de hier beschreven situatie gebeurt.

Regel 326 ἤε τὸν

Bij dit Griekse tekstelement is sprake van een ellipsis.

- 1p **18** Vul de verzwegen gedachte in het Nederlands aan.

Achilles laat zich in zijn verdriet meeslepen door zijn eigen emoties.

In de regels 328-333 is er naast het verdriet om Patroclus sprake van een andere emotie die op een andere persoon gericht is.

- 2p **19** Noteer in het Nederlands welke emotie dit betreft en op welke persoon de emotie gericht is.

Volgens een commentator is de inhoud van de regels 334-335 strijdig met die van de regels 323-324 (t/m υἱός).

- 2p **20** a. Noteer in eigen woorden een argument voor de opvatting van de commentator.
b. Beargumenteer dat het in de in deze tekst geschetste situatie begrijpelijk is dat Achilles tegenstrijdige uitlatingen doet.

Zowel in regel 333 als in regel 336 staat het woord ἐμὴν. Dit woord is in regel 333 echter anders gebruikt dan in regel 336.

- 1p **21** Leg dit uit. Ga in op beide gevallen.

Vergelijk de jammerklacht van Briseïs in de regels 287-300 met die van Achilles in de regels 315-337.

Briseïs en Achilles noemen ieder, naast de dood van Patroclus, andere oorzaken van verdriet.

- 2p **22** a. Leg uit wat de overeenkomst is tussen de andere oorzaken van verdriet die Briseïs noemt en die Achilles noemt.
b. Leg uit wat het fundamentele verschil is tussen de andere oorzaken van verdriet die Briseïs noemt en die Achilles noemt.

Vergelijk de jammerklacht van Briseïs in de regels 287-300 met die van Achilles in de regels 315-337.

Briseïs en Achilles vermelden ieder een verwachting over activiteiten van Patroclus na de Trojaanse oorlog.

- 2p **23** Beschrijf beide verwachtingen.

De jammerklacht van Briseïs in de regels 287-300 en die van Achilles in de regels 315-337 worden in de regels 301-302 en 338-339 vergelijkbaar afgesloten.

- 1p **24** Citeer het Griekse tekstelement uit de regels 338-339 dat inhoudelijk vergelijkbaar is met "elk om haar eigen ellende" (regel 302).

Tekst 3

36p Bestudeer Tekst 3 met de inleiding en de aantekeningen.
Vertaal de regels 359 t/m 375.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.